

SPOLNI CIKLUS PRI PSICAH, KDAJ USPEŠNO PARITI IN KDAJ STERILIZIRATI

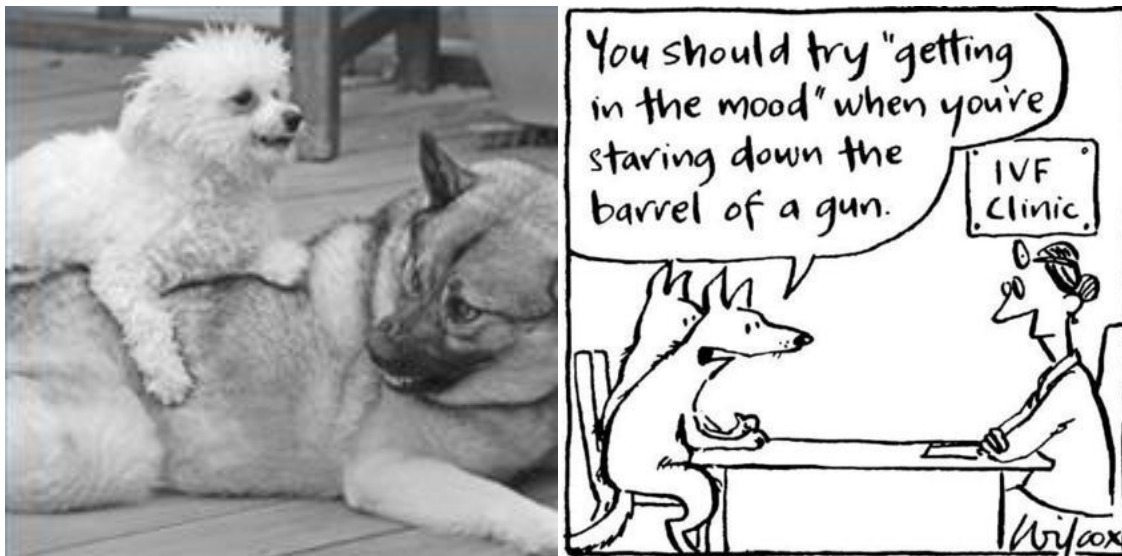
Kupili ste psičko, malo« babnco«, ki pa bo naslednjih mesecih iz otročka postala ženska; nekateri lastniki imate namen vzrežati mladičke, drugi pa ne želite legel, ta članek je namenjen obojim, spoznali boste posebnosti spolnega ciklusa pri kanidih (psih) .

Povprečna dolžina spolnega ciklusa pri psičkah je 6 mesecev, to pomeni, da se z izjemo nekaterih pasem psičke gonijo dvakrat letno, pri čemer spolno zrelost dosežejo med 4. in 18. mesecem življenja, pri tem igra veliko vlogo predvsem pasma, pa tudi prehranski status. Psičke torej v povprečju spolno dozori pri 6.-8. mesecih. Prve gonitve so lahko tudi manj izrazite, izcedka pa je lahko zelo malo, tako da nepozorni lastniki gonitve sploh ne opazijo, psice, ki so plodne pa se lahko pri tej starosti že obrežijo, kar pa je za njihov organizem mnogo prezgodaj.

Prva faza ciklusa je **PROESTRUS** – v tej fazi na jajčnikih začno zoreti jajčeca zaradi povečane koncentracije hormona estrogena. To fazo spremljajo spremembe v velikosti spolovila, krvav izcedek, pogosto uriniranje in nemirnost ter spremenjeno obnašanje, pa tudi neješčnost; ta faza navadno traja **9 dni**, lahko manj ali več, tudi **do 14 dni**. V tem času samica privlači samce, ne pusti pa se zaskočiti. Bodoči vzreditelji so posebno pozorni na začetek pojavljanja krvavega izcedka, ker to pomeni, da lahko pri veterinarju začno opravljati hormonske teste in brise nožnice za določitev najprimernejšega časa za paritev.

ESTRUS je naslednja faza in v samo tej fazi se začno sproščati zrela jajčeca v jajcevodah in v samo tem času psica **dovoli zaskok**, ker je samo v tej fazi možna fertilizacija- osemenitev in posledično brejost. Nožnični izcedek navadno preide iz rdečkastega v prozorno sluz, ni pa nujno. Veterinarji lahko pri določanju najprimernejšega časa za paritev pomagamo s pregledom brisa nožnice, ki je popolnoma neboleč; značilna oblika celic in njihovo število sta pomembna informacija faze cikla. V zadnjem času se ta metoda dopolnjuje z odvzemanjem krvi in določanjem koncentracije progesterona v serumu, ki je pokazatelj nastopa ovulacij. V naši ambulanti obe metodi uspešno kombiniramo in dajeta lepe rezultate, bodisi pri umetni osemenitvi ali pa pri naravnem pripustu, ki se ne dogaja vedno na ozemlju Slovenije in je rejcu pomemben natančen » timing«.

Ne glede na to ali je bila psička obrejena oz. ali smo jo parili ali ne, progesteron, ki je samo pokazatelj, da je prišlo do ovulacij, ne pa tudi pokazatelj dejanske brejosti, ostane na višjem nivoju v **DIESTRUSU**, ki traja **pri brejih** psicah od **58 – 63 dni** (kolikor traja povprečna brejost) in **60 – 100 dni** pri **nebrejih** psicah. Ker je hormonski profil enak pri brejih in nebrejih psicah lahko nekatere nebreje gredo v fazo psevdogavidnosti, t.j. navidezne brejosti, kar je popolna posebnost kanidov.

Sledi **ANESTRUS**, t.j. **faza spolnega mirovanja**, v tem času samica ne sprejme samca, oz. ga sploh ne privlači.

Ko smo takole prešli kolobocijo navidezno nepomembnih informacij, boste lažje razumeli, kako pomembno je, da psičke podvržemo operacijskem posegu ob pravilnem času, oz. jih ne parimo prezgodaj ali prepozno.

Za razliko od muck, ki se z izjemo 2-3 mesecev gonijo čez vse leto, je za psičke torej značilna gonitev dvakrat letno, z izjemo nekaterih pasem, ki se gonijo enkrat letno (Basenji); kdaj pa **gonitve** nastopijo, je odvisno od tega, v katerem mesecu psička doseže spolno zrelost in se nato **redno ponavljajo na 6-8 mesecev**, psičke ne vstopijo v menopavzo in so plodne celo življenje.

Nepisano pravilo pa je, da se veliko psičk goni v pozni jeseni, zato je sedaj čas, da neželena legla preprečimo s kirurško sterilizacijo, ker hormonska v Sloveniji ni dosegljiva. Ker smo skrbno preleteli faze spolnega cikla, vemo, da je najvarnejša in najugodnejša sterilizacija v fazi ANESTRUSA, zato psičke, ki je spremenila obnašanje, oz. že ima krvav izcedek ne bomo sterilizirali. Ne samo, da je možnost zapletov bistveno večja, s samim posegom lahko zaradi posledičnega padca progesterona povzročimo nastanek navidezne brejosti. Bodimo torej pozorni in se pravi čas odločimo za poseg, ki je v osnovi rutinski. Odstranjujemo jajčnike in podvežemo jajcevode, ob spremembah na maternici, odstranimo tudi to. **Sterilizacija je z izjemo inkontinence, nagnjenja k debelosti in povečane agresije pri redkih psicah **najprimernejši način nadzorovanja reprodukcije**. Še več, zgodnja sterilizacija (pred prvo gonitvijo) popolnoma prepreči nastanek tumorjev na seskih, tudi nastanek inkontinence je pri zgodnji sterilizaciji malo verjeten.**

Svetujemo, da pokličete i n se naročite na poseg, če ste odločeni, da ne želite legel (poseg ni povraten), že pred prvo gonitvijo, torej pri starosti dobrih 5 mesecev, oz. če je psička starejša, ko je v fazi spolnega mirovanja. Sterilizacijo toplo priporočamo lastnikom psičk s ponavljajočo navidezno brejostjo, ker le te vodijo do gnojnega vnetja maternice, ki lahko privede celo do pogina. Pred samim posegom psičko pregledamo, ob naročanju povprašamo

o morebitnih posebnostih, zato je poseg varen in za žival ob pravilni terapiji in izključitvi bolečine ne predstavlja prevelikega stresa.

Preprečite prezgodnjo nosečnost

Sterilizacija in kastracija pri starosti šest mesecev sta mnogokrat prepozni. Ni malo mačk, ki so breje že v četrtem mesecu starosti.

Zavod Mačja hiša | zavod za oskrbo mačk in osveščanje | Groharjeva ulica 8 | SI-3000 Celje | www.macjahisa.si